

## TÁJÉKOZTATÓ A SZÓTÁR HASZNÁLATÁHOZ

Szótárunk formailag az Akadémiai Kiadónál újonnan megjelent szótárak szótárkészítési hagyományait követi, struktúrájukat, jelölésüket alkalmazza, de vannak sajátos, nyelvspecifikus elgondolásai is.

Egy-egy *címszónak* több ekvivalense is lehet, a *szócikk* példákat, szókapcsolatokat, közmondásokat tartalmazhat. A jelölések nyelve a magyar. Az alábbiakban részletesen bemutatjuk a szócikket.

### A CÍMSZÓ

A címszó a szótárban kövér szedéssel van nyomtatva (pl. **ablak**). Általában egy szó, de állhat két vagy több szóból, vagy kötőjellel összekötött szavakból is (pl. **jövés-menés**). Kerültük a ragos alakok címszóként való felvételét. Ha a címszónak van másik ismert, de kevésbé használt alakváltozata, akkor az, ugyanolyan szedéssel, a címszó után áll vesszővel elkülönítve. A magyar igék szótári alakja a kijelentő mód, jelen idő egyes szám 3. személye, alanyi ragozásban. A címszó egyúttal tehát a szó töve, kivéve az ikes igéket, ahol ezt függőleges választóvonallal, cezúrával jelöljük.

A címszó után – elsősorban a külföldi használók segítésére – névszók esetében toldalékokat, igéknél személyragokat találni. Minden esetben meghatároztuk a címszó szófaját.

### A SZÓCIKKEK FELEPÍTÉSE

A címszó és a hozzákapcsolódó nyelvtani információk után következnek az olasz ekvivalensek. A *címszót* a szócikken belül a *tilde* (~) helyettesíti. Ehhez tapadhatnak a névszói toldalékok és az igei személyragok. A szócikk *jelentésszótályokra* tagolódhat. Ha a címszó több szófajhoz is tartozik, ezeket *római* számmal jelöltük (**kedves I. mn ... II. fn**). Az egyes *jelentésváltozatokat arab* számokkal jelöljük, ahol szükséges, példákkal, példamondatokkal illusztrálva a jelentést, szóhasználatot.

Az ekvivalensek előtt stiláris és szakrendi minősítések találhatók, amelyek a szó használatára, stílusárnyalatára, rétegnyelvi besorolására vonatkoznak (pl. *rég, orv, inform, tájszó, durva, műsz* stb.). A minősítések a magyar címszóra vonatkoznak, ehhez megfelelő olasz ekvivalenst próbáltunk találni. Ha az ekvivalens nem ugyanolyan stílusértékű, vagyis a minősítés csak a magyar címszóra igaz, akkor fordított nyilat tettünk a minősítés elé. Az a minősítés, amely az olasz ekvivalens előtt áll, értelemszerűen csak az utóbbira vonatkozik. Megpróbáltunk minél egyszerűbb, praktikusabb minősítéseket használni. Így például *műsz* minősítéssel jelöltünk minden műszaki tudománnyal kapcsolatos szakszót. A *gazd* minősítés is igen tágan értelmezhető, a kereskedelmi, pénzügyi szakterületről a piackutatásig. A *vál* minősítés egyaránt utalhat irodalmi, választékos, költői tartalomra. Az *áll* és *növ* minősítéssel jelzett állat- vagy növénynevek olasz ekvivalense után zárójelben megtalálható az állatok és növények *latin elnevezése*.

Az olasz ekvivalenseket is elláttuk nyelvtani információval. Főnevek esetében feltüntettük a nyelvtani nemet, kivéve, ha a főnév hímnemű és nőnemű egyaránt lehet (pl. az -ista végű szavak). Személyt jelentő főnevek esetében a nőnemű alakváltozatot tettük ki (pl. -tore végűeknél, -trice; vagy studente (-essa)). A két nyelv sajátosságai folytán, főleg a szakmát jelölő főnevek esetében, sokszor csak a hímnemű ekvivalens szerepel (pl. juhász, cipészinas stb.). Többes számot csak teljesen kiírt formában adunk meg, összetett névszók esetében (pl. mezzaluna [mezzelune]) vagy *inv* (ragozhatatlan) jelöléssel utalunk arra, hogy a névszó nem változik többes számban. Minden más esetben (pl. -co, -go, -sco stb. végződésűek) tanácsos *Az olasz főnevek és melléknevek többes száma* című függelékben megnézni, hogyan alakul a többes szám.

A szócikken belül az olasz ekvivalensek szabályostól eltérő hangsúlyait a hangsúlyos szótag után tett ponttal jelöltük. Didaktikai megfontolásokból néhány szabályos helyen lévő hangsúlyt is jeleztünk (pl. polizi·a, malatti·a, me·glio stb.).

Szükség esetén *szögletes zárójelben magyarázatot* fűztünk a pontos jelentéshez. Szögletes zárójelben található még nyelvtani utasítás is, a szóhasználatra vonatkozóan (pl. [kötőmóddal]).

A *kerek zárójel elhagyható részt* jelent, azaz e résszel összeolvasva és nélküle is értelmezhető az ekvivalens.

Ha nincs egyértelmű olasz ekvivalens, a *csúcsos zárójelbe tett (olasz nyelvű) körülírás* lehetőségével élünk, vagy ha – ételek, édességek stb. esetében – csak hasonló az olasz ekvivalens, *kb* (körülbelüli) jelölést alkalmaztunk.